

Nucli Antic de Santa Margarida de Montbui

Santa Margarida de Montbui

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Nucli antic (08710 Santa Margarida de Montbui)
Emplaçament Crta. C-37, km. 61,5. al marge dret de la carretera.

Coordenades:

Latitud: 41.55662
Longitud: 1.60516
UTM Est (X): 383683
UTM Nord (Y): 4601489

Classificació

Número de fitxa 08250-49
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVI-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Privada
Titular: Diversos propietaris

Fitxes associades:

[Camí Vell de la Llacuna](#)

[Rec Comú](#)

[Font del Safareig](#)

[Font de la Macària](#)

[Font del Comú](#)

[Font de la Mare de Déu de Gràcia](#)

Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique

Descripció

El nucli antic de Santa Margarida de Montbui s'estén als peus de la Serra del mateix nom, i en direcció a ponent a tocar de la Rasa de la Clota i el camí de la Serra. Travessa el nucli, pel sector més planer, la carretera C-37 d'Igualada a Valls, convertida avui dia en el carrer d'Anselm Clavé, i en el principal eix vertebrador del municipi. El que és el nucli antic pròpiament dit s'estén al marge esquerre d'aquesta carretera, entre aquesta i els peus de la Serra de Santa Margarida. Urbanísticament el nucli antic es desenvolupa entorn a dos eixos centrals: la Plaça de l'Església, que fa les funcions del Plaça Major històrica del poble; i el carrer Major, situat als seus peus, i la seva prolongació del carrer Sant Magí. Tots dos recorren paral·lels a la C-37 pel casc antic i són l'autèntica via de comunicació del nucli antic. Altra plaça més moderna: la Plaça de Catalunya, nascuda de l'expansió urbanística del segle XX entre el carrer Sant Magí i la C-37 es converteix en una sort de Plaça Major moderna i en lloc de trobada habitual dels veïns. Arquitectònicament, el nucli antic de Santa Margarida de Montbui queda definit per la presència innegable d'una fita visual tant important com és el campanar de l'Església de Santa Margarida. Tot i tractar-se d'un element afegit a l'església original al segle XVIII presideix la imatge del conjunt. Aquest fet ha estat possible, sens dubte, per la seva ubicació en un sector topogràficament elevat del poble, i per la permanència al llarg del temps d'una tipologia constructiva basada principalment en cases de planta baixa i un o dos pisos. Efectivament, el tipus d'habitatge que predomina en el nucli antic és la casa adossada entre mitgeres, conformant carrers, de planta baixa, un o dos pisos i golfes. Es tracta d'un habitatge que pot ser considerat dins de l'arquitectura popular catalana, amb la façana arrebossada i pintada, eixida a nivell de segon pis o golfes, i portals principals en algunes ocasions adovellats. A nivell de datació d'aquest tipus de construcció, algunes de les llindes localitzades als carrers Major i Plaça de l'Església, ofereixen una cronologia que ronda la segona meitat del segle XVIII. Amb tot, la majoria de les cases semblen haver patit reformes a nivell de primer i segon pis afegint balcons que, cronològicament, poden situar-se a començaments del segle XX. Un altre bloc constructiu amb certa unitat temporal és el conjunt de cases situats als voltants de la C-37 o carrer d'Anselm Clavé, que corresponen a l'exemple del segle XIX i que poden ser datats entorn al 1920-1930. Alguns d'ells presenten trets de caire modernista i eclèctic. El gruix de construccions de la segona meitat del segle XX que s'estenen principalment a migdia i a llevant del municipi, tot i no presentar una tipologia constructiva definida, ha respectat visualment la volumetria de les construccions tradicionals, de tal manera que no apareixen en el conjunt del nucli antic blocs de pisos d'elevades proporcions o edificis d'obra vista. Les restauracions de cases antigues efectuades han respectat també, dintre de la mesura, les línies de façanes tradicionals.

Història

L'actual distribució territorial del terme de Santa Margarida de Montbui té els seus orígens en el moviment repoblador empès pels comtes catalans als llarg dels segles IX, X i XI. Després d'infructuosos intents, a començaments del segle XI la línia fronterera amb l'Islam es desplaça cap al sud, alliberant els territoris de la Catalunya central del perill de les ràtzies i permetent a la població pagesa assentar-se definitivament en aquestes terres. El nucli de l'organització territorial del terme quedà centrat en el conjunt militar i eclesiàstic de la Tossa, però el gruix de la població camperola es distribuïa de forma dispersa en masies per tot el territori, amb l'excepció de dos petits nuclis concentrats com eren el del Saió i el de Santa Coloma de Montbui. La primera menció documental expressa l'existència d'un nucli habitat al lloc de l'actual poble de Montbui data de mitjans del segle XII, concretament del 1166. Es tracta del document que relata el plet mantingut entre Berenguer de Vilalta i l'abat Raimon del Monestir de Sant Cugat del Vallès. Al document

s'al·ludeix a una propietat situada a les proximitats de Santa Coloma de Montbui. TORRAS (1991: 24). La primera visió íntegra del poble de Santa Coloma l'ofereix el capbreu del 1403, segons el qual apareix descrit l'embrió de la futura trama urbana, configurada al voltant de l'església i l'actual carrer Major. En total apareixen censades un total de vuit cases entorn a la Plaça de l'Església, el carrer de Fora o Major, i el carrer de Dalt. Possiblement el fet més significatiu fou ja al segle XV el nucli de Santa Coloma s'hagués convertit en el centre del domini feudal, substituint a la Tossa. Així, el 1444, Joan Berenguer de Montbui es feia anomenar senyor del lloc de Santa Coloma, lloc on devia residir de forma habitual. TORRAS (1991: 25). Malgrat els entrebancs polítics i demogràfics del segle XV, a partir del segle XVI el creixement humà i el desenvolupament urbanístic del nucli antic de Montbui entren en un procés imparable. Amb tot, fou la construcció de l'Església de Santa Margarida entre els anys 1600 i 1614 el que donà l'impuls definitiu a l'urbanisme del poble. L'estat de la urbanització de Santa Margarida segons els capbreus dels anys 1635 i 1685 revela l'existència d'un carrer Major, que s'ha convertit ja en carrer principal amb una mitjana de 22 - 24 cases; un altre carrer anomenat Pedret amb una o dues cases; la Plaça de Dalt o de Capdevila amb 3 cases, la Plaça de l'Església amb una casa segurament la Casa gran o casa Palau dels Plasència -; i el carrer de la Bassa, amb una casa. Com es pot apreciar el poble es consolida entorn al carrer Major, que sempre té el major nombre de cases, amb una progressiva extensió cap a l'est, pels carrers anomenats de Dalt o de Capdevila conegut al capbreu del 1520 com el carrer Corrible que va de Claramunt a Vilanova i de Pedret, dibuixant tots dos una força amb arrencada al carrer Major i amb el vèrtex al temple de Santa Margarida. TORRES (1991: 28). A Mitjans del segle XIX disposem d'una informació més precisa procedent dels Amillaraments, informa de l'existència de 36 cases el 1819 i 50 cases el 1851. El gruix de cases semblava concentrar-se al carrer Major. Ja entrat el segle XX, el traçat de la nova carretera d'Igualada a Valls - construïda el 1895- començà a deixar sentir la seva influència sobre el procés d'urbanització de Montbui, centrat fins al moment entorn al carrer Major i l'Església de Santa Margarida. A partir d'aquest moment, el centre de gravetat es començà a desviar vers a la nova via de comunicació, constituint un nou eixample del poble, que s'estendrà a partir d'aquest moment cap a ponent. El 1923 es construïa el nou Ajuntament que contenia també les escoles públiques arran de la carretera, donant l'impuls definitiu a aquest sector. A tocar de l'anterior edifici, el 1924 es construïa l'Ateneu Agrícola Montbuienc.

Bibliografia

AMENÓS I ROCA Amadeu (1923) El nom de Montbuy i posicions del poble. L'eco d'Igualada núm. 116. (27 de gener de 1923) pàg. 26. AMENÓS I ROCA Amadeu (1949) "Notes històriques del castell i el poble de Santa Margarida". Rectorologio de Santa Maria de Igualada y otras obras. Pàg. 129-163. ALVAREZ R (1986) Història de Santa Margarida de Montbui. Treball inèdit. CASTELLTORT et alii (1989) Santa Margarida de Montbui. El nostre poble. Ajuntament de Santa Margarida de Montbui. PANAREDA I CLOPÉS JM (1996) Resum de geografia física de Catalunya. Ed.Eumo. RAURICH J. SANTACANA M (1982) "L'activitat econòmica a l'àrea igualadina" a Banca Catalana. Núm. 66. pàg.32-50 TORRAS I RIBÉ J (1991) "Santa Margarida de Montbui" . Història de l'Anoia. Vol II. Ed. Parcir. Pàg. 13-47.

